

POSTANOWIENIE

Dnia 21 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.
o prawo do renty rodzinnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża odwołującej się kosztami zastępstwa
procesowego pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z odwołania M. T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C. – oddalił apelację odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 1 marca 2017 r., sygn. akt X U [...], oddalającego, po ponownym rozpoznaniu sprawy – odwołanie M.T. od decyzji organu rentowego z dnia 1 lipca 2014 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił M. T. prawa do renty rodzinnej po zmarłym byłym mężu J. T.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ocenie autora skargi zaskarżony wyrok „...został wydany z naruszeniem przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 227 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów, oraz naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia całości zebranego w sprawie materiału, w następstwie czego został wydany również z naruszeniem przepisów prawa materialnego, a to art. 70 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie...”; „...W przedmiotowym wyroku, Sąd Apelacyjny w [...] dokonał oceny dowodów z zeznań świadków - synów Ubezpieczonej, jak i zeznań samej Ubezpieczonej w sposób oczywiście sprzeczny z treścią materiału dowodowego i jednocześnie nieodpowiadający zasadom logicznego rozumowania. Fundamentalną kwestią w tym postępowaniu było istnienie umowy alimentacyjnej, na podstawie której zmarły, były mąż Ubezpieczonej był zobowiązany do świadczenia alimentacyjnego na jej rzecz, a jedyny i kluczowy dowód w tym zakresie stanowiły wskazane zeznania Ubezpieczonej oraz świadków. Sąd, w uzasadnieniu przedmiotowego wyroku, skupił się na kwestii o charakterze pobocznym - podważył możliwość spełniania zobowiązania wynikającego z tej umowy, w wysokości ustalonej przez Ubezpieczoną oraz jej byłego męża i na tej podstawie wypowiedział się w zakresie istnienia umowy alimentacyjnej. Należy zaznaczyć, że możliwości finansowe zmarłego męża nie powinny stanowić podstawy wyroku i nie były przedmiotem postępowania. Jednocześnie, pomimo, że żaden z przeprowadzonych dowodów nie potwierdzał takiego stanu rzeczy, Sąd uznał, że były mąż Ubezpieczonej był do takiego świadczenia zobowiązany na rzecz jednego z synów”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania albo oddalenie skargi kasacyjnej w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa radcowskiego za postępowanie kasacyjne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia

(postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Autor skargi nie przedstawia odpowiedniej argumentacji, którą wykazałby oczywistą zasadność jego skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Twierdzenia uzasadnienia wniosku co do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej zostały ograniczone do prostej negacji stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w zakresie dokonanej przez ten Sąd oceny materiału dowodowego sprawy. Sąd drugiej instancji rozpoznał apelację odwołującą się z zachowaniem reguł określonych w art. 382 k.p.c. Wbrew temu co twierdzi autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej, Sąd drugiej instancji dokonał oceny materiału dowodowego sprawy, w tym w szczególności oceny zeznań świadków i odwołującą się, z zachowaniem reguł swobodnej sędziowskiej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.).

Według Sądu drugiej instancji skarżąca nie wykazała, że były małżonek na skutek zawartej w sposób dorozumiany umowy faktycznie uiszczał alimenty na jej

rzecz. Sąd pierwszej instancji odmówił wiary zeznaniom synów ubezpieczonej M. i J. i samej M. T. Zmarły były mąż odwołującej się był osobą całkowicie niezdolną do pracy, wymagał codziennych dializ, wskutek egzekwowania wielu należności jego renta z tytułu niezdolności do pracy, po potrąceniu szeregu egzekwowanych należności, nie sięgała 400 zł miesięcznie, ponadto od maja 2011 r. nie uzyskiwał przychodów z działalności gospodarczej, gdyż zawiesił jej prowadzenie, a następnie zlikwidował ją. Zmarły były mąż ubezpieczonej J. T. przesłuchiwany w charakterze strony w sprawie rozwodowej w dniu 18 maja 2011 r. stwierdził, że okazjonalnie daje synowi J. 100 lub 200 zł oraz, że nie łoży na niego systematycznie żadnych kwot, ponieważ nie ma na to żadnych środków. J. T. miał na utrzymaniu małoletnie dziecko z drugiego związku. Także fakt, że powództwo o zapłatę alimentów M. T. złożyła dopiero w dniu 20 listopada 2012 r. wskazuje w istocie na realną ocenę możliwości ich realizacji. W ocenie Sądu Apelacyjnego J. T. nie miał realnych możliwości materialnego wspomagania byłej żony. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera oświadczenie złożone przez ubezpieczoną w trakcie rozpoznawania niniejszej sprawy przez Sąd Okręgowy po raz pierwszy, iż „alimenty nie były płacone przez męża, gdyż między nami nie została zawarta żadna umowa”. Stanowisko M. T. po uchyleniu wyroku Sądu Okręgowego uległo istotnej zmianie, gdy ubezpieczona miała już świadomość znaczenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 maja 2014 r., SK 61/13. W tych okolicznościach Sąd Okręgowy na zasadzie dyskrecjonalnej oceny, która w postępowaniu kasacyjnym nie może być kontestowana na podstawie art. 233 § 1 k.p.c., odmówił wiary zeznaniom synów ubezpieczonej oraz jej własnym twierdzeniom o przekazywaniu na jej rzecz przez J. T. określonych kwot o charakterze alimentacyjnym.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. ma podstawę w art. 102 k.p.c.